

УДК 339.37:330.3:330.341.1(477)

Н. М. Попадинець

кандидат економічних наук, науковий співробітник
відділу регіональної економічної політики
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України», м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ В УКРАЇНІ

У статті досліджено особливості розвитку та проведення масових заходів в Україні. Проаналізовано проведені Україною масштабні масові заходи, а саме Євробачення-2005, чемпіонат з футболу Євро-2012 і Євробачення-2017. Визначено позитивні та негативні наслідки від цих заходів для економіки держави. Запропоновано основні напрями організації проведення масових заходів.

Ключові слова: Євробачення-2005, Євробачення-2017, масові заходи, чемпіонат Європи з футболу Євро-2012.

Popadynets N. FEATURES OF DEVELOPMENT AND HOLDING MASS EVENTS IN UKRAINE

The article deals with the peculiarities of development and holding mass events in Ukraine. The massive mass events carried out by Ukraine, namely Eurovision-2005, the Euro-2012 football championship and Eurovision-2017 are analyzed. Positive and negative consequences of these events for the state economy are determined. The main directions for mass events organization are offered.

Keywords: Eurovision-2005, Eurovision-2017, mass events, Euro-2012 football championship.

Підготовка і проведення масових заходів різного роду у межах міста, регіону або країни мають свої особливості. Пов'язано це як з їх масштабами, так і з їх багатопрофільністю і багатоплановістю. Про складність проведення таких заходів свідчить хоча б те, що за останні 50 років підходи до їх організації варіювалися неодноразово. Завжди в організаторів виникає питання: Як отримати максимальну вигоду від проведення культурно-масового заходу? Цілком природно, що єдиної моделі немає і бути не може. Але існує загальна методологічна проблема, де кожний прийом і кожна культурно-відпочинкова технологія мають бути прораховані.

Основами дослідження розвитку проведення масових заходів частково займаються такі вчені, як: І. Грибик, В. Віленський, Р. Клінч, І. Комарніцький, Р. Милан, Ш. Пламмер, О. Різник, Б. Хамфрейс, С. Фуллер.

Метою статті є дослідження особливостей розвитку та проведення масових заходів в Україні та визначення позитивного і негативного впливу таких заходів на економіку держави.

Масовий захід – це заздалегідь сплановані і визначені за місцем, часом, кількістю учасників і причин збори людей, що має характер свята, культурного або рекламного заходу, або ділової зустрічі.

Організація і проведення масових заходів дає можливість приваблювати туристів, які, отримуючи позитивні враження, поліпшують імідж держави та поповнюють її бюджет. Сьогодні, у часи ведення військових дій на сході та окупації Криму, як ніколи потрібно реабілітувати репутацію гостинної країни [1]. Для України проведення масштабних міжнародних масових заходів є явищем не новим, у країні вже відбулися: Євробачення-2005, чемпіонат Європи з футболу Євро-2012 і Євробачення-2017.

Проведення в Україні пісенного конкурсу Євробачення-2017 відіграло важливу роль у формуванні сприятливого дипломатичного та економічного фактора пожвавлення деяких параметрів вітчизняного середовища. Зокрема, це стосується поліпшення політичного, культурного та інвестиційного іміджу.

Однак, крім поліпшення іміджу, є і негативні явища, які потрібно було засвоїти з уроків попередніх подій, зокрема з Євробачення-2005, чемпіонату Європи з футболу Євро-2012. Як зазначає у своєму дослідженні І. О. Комарніцький [1], це передусім питання фінансово-матеріальних можливостей держави, зокрема розміру бюджету події, коротких строків до підготовки, окупності інвестицій і, найголовніше, організації безпеки. Україна має досвід у проведенні такого рівня подій, проте в сучасних умовах це є надскладним завданням для суспільства та уряду. Тому роль соціального партнера та взяття на себе економічних зобов'язань покладена передусім на бюджети та владу.

Повернувшись до фінансових витрат держави на проведення Євробачення-2005, бачимо, що за оцінкою Національної телерадіокомпанії України (НТКУ), було витрачено 57 млн грн або (11 287 128,7 млн дол. США по курсу 2005 р.). Варто зазначити, що згідно з даними НБУ, долар у травні того року коштував 5,05 грн. Якщо перевести витрачену в 2005 р. суму за курсом долара на сьогодні, тоді довелося б витратити понад 294 млн грн [2].

Хоча і проведення пісенного конкурсу виявилось для України досить витратним, та все ж таки є і позитив. Так, зокрема, за рахунок Євробачення-2005 НТКУ змогла певним чином зміцнити свою матеріально-технічну базу. Це частина придбані телевізійної техніки і сцена, яка була встановлена в Палаці спорту, передані на баланс НТКУ.

Усього на технічні потреби НТКУ для організації та проведення конкурсу придбала телевізійне обладнання та витратні матеріали на суму 7 637 558 грн і сплатила послуги на суму 4 731 323 грн [2].

На гроші, передбачені на технічне забезпечення НТКУ, проклала оптово-волоконні лінії передачі відео-звукових сигналів між НТКУ, Палацом спорту і Олімпійським стадіоном, переобладнала пересувну телевізійну станцію (ПТС) на цифровий формат з можливістю роботи 12 телекамер, створила прес-центр на 600 робочих місць з виходом в Інтернет, комп'ютерну офісну мережу на 80 робочих місць, мережу відеографіки і телефонного голосування [2].

Крім того, була створена закрыта внутрішня телемережа в 5 готелях Києва, Палаці спорту, прес-центрі, якою поширювалася спеціально сформована інформаційна програма з Євробачення-2005.

Для трансляції Євробачення-2005 було знято 49 роликів, які демонструвалися між виступами виконавців, що одночасно рекламувало територію України, підвищуючи їй імідж серед іноземців.

Однак, порівняно з проведення чемпіонату з футболу Євро-2012, Євробачення-2005 обійшлося державі в копійки. Чемпіонат коштував Україні близько 40 млрд грн, або 5 млрд дол. США, з яких понад мільярд вона заборгувала [3]. Якщо цю суму перевести на сьогодні, то це виходить близько 130 млрд грн.

Згідно з Державною цільовою програмою фінансування підготовки до проведення чемпіонату, з Державного бюджету мало бути виділено 56,5 млрд грн, а також ще 3,7 млрд грн з місцевих бюджетів [4].

Проте навіть якщо взяти за основу ці цифри, то за три тижні футбольного «свята» кожен українець, включно з пенсіонерами та дітьми, заплатив близько 76 дол. США з власної кишені [3]. Хоча, як стверджувало керівництво держави, витрачені кошти на Євро-2012 і не могли окупитися за час чемпіонату, проте вони «слугуватимуть не одному поколінню і підуть людям на користь», а також покращать імідж України у світі.

Можливо, воно так би і було, як би саме ця влада уже через два роки після чемпіонату не привела до масштабної війни на Сході України, де Донецьк, як одне з міст-учасників проведення Євро-2012 є захоплене терористами і більшість об'єктів інфраструктури, у які було вкладено державні кошти, на сьогодні частково чи повністю зруйновано.

Як бачимо, сьогодні об'єкти, напряму пов'язані з проведенням Євро-2012, – аеропорти та стадіони – приносять небагато користі, хоча саме на них були витрачені мільярди.

Популяризація України як туристичного напрямку, про яку багато говорили напередодні проведення футбольного чемпіонату, як виглядає, не дуже спрацювала. За даними Державної прикордонної служби, у рік проведення футбольного чемпіонату Україну відвідали 24,6 млн іноземних туристів. Проте це лише на 2,8% більше, ніж кількість іноземних туристів, які відвідали в Україну роком раніше [3].

Євро-2012 також не стало поштовхом для розвитку малого та середнього бізнесу, особливо, пов'язаного з ресторанною та готельною справою, а

українські готелі загалом залишаються дорожчими, ніж у більшості європейських міст.

Єдиною галуззю української економіки, яка демонструвала високі темпи зростання при підготовці до Євро-2012, було будівництво. У першій половині 2012 р. воно стало одним з двигунів української економіки. Утім, уже на кінець року обсяги робіт у будівництві різко скоротилися, і у другій половині року Україна увійшла в рецесію.

Стан і якість українських доріг, включно з тими, що були реконструйовані до Євро-2012 і на які було витрачено близько 15 млрд грн бюджетних коштів, викликала обурення водіїв по всій Україні після довгої та сніжної зими [3].

Розглянемо, що дало проведення чемпіонату для кожного з міст-учасників.

У Києві побудований до Євро-2012 новий термінал D міжнародного аеропорту у Борисполі. Вартість будівництва і реконструкції – 6,7 млрд грн (з них 4,8 млрд грн на термінал D) [4].

Рахункова палата звинуватила адміністрацію аеропорту у нецільовому використанні 3,7 млрд грн, виділених з бюджету в межах підготовки до Євро-2012. За оцінкою експертів рахункової палати, нині аеропорт зіштовхнувся з ризиком неповернення 4,3 млрд грн кредитних коштів, покриття яких має взяти на себе держава. Про що вже і свідчив I кв. 2013 р., який аеропорт завершив зі збитком у 60,6 млн грн, хоча I кв. 2012 р. був для нього прибутковим [3]. Адміністрація аеропорту пояснює це тимчасовими складнощами, пов'язаними з виходом з ринку кількох авіакомпаній, серед яких – і Аеросвіт, що обслуговувалися у терміналі D.

Вартість реконструкції Національного стадіону «Олімпійський», де проходив фінал Євро-2012, увесь час зростала, і врешті сягнула 4,7 млрд грн. Прибуток стадіону у 2012 р. – 1,5 млн грн. Нині тут, крім футбольних матчів, відбуваються концерти, вечірки та конференції [3].

Для держави Львівський міжнародний аеропорт імені Данила Галицького обійшовся в – 4,6 млрд грн (з них з бюджету – 4,3 млрд грн). До сьогодні він майже так само є порожній, як і до свого відкриття.

Стадіон «Арена Львів» коштував 2,9 млрд грн (з яких бюджетні – 2,7 млрд грн) [3]. Сьогодні на ньому так само, як і на Олімпійському в Києві, крім футбольних матчів, відбуваються концерти, вечірки та конференції.

У Харкові реконструкція аеропорту відрізнялася двома особливостями – коштувала менше і здійснювалася не тільки бюджетним, але й приватним коштом. Вартість реконструкції – 2,3 млрд грн (з них близько 1,5 млрд грн з бюджету на модернізацію аеродромного комплексу, близько 800 млн грн – приватні кошти на модернізацію старого терміналу та будівництво нового) [3].

Донецьк обійшовся дорого державі в будівництві аеропорту, який сьогодні повністю знищений терористами. Вартість його будівництва – 6,9 млрд грн (з яких 6,5 млрд грн – з Державного бюджету). Цей аеродром планувалося перетворити на «хаб» для рейсів з Європи до Азії. Однак не судилося [3].

Збудований приватним коштом у 2009 р. стадіон «Донбас-Арена» – єдиний із стадіонів, який приймав матчі Євро-2012, але ніяк не був пов'язаний з державною підготовкою до нього та використанням бюджетних коштів. Його будівництво обійшлося у 400 млн дол. США, тобто дешевше, ніж держава заплатила за реконструкцію стадіону «Олімпійський» у Києві.

Однак варто зауважити, що за два роки підготовки до Євро-2012 Україна збудувала більше, ніж за останні шістьдесят. Серед головних здобутків – шість стадіонів, п'ять нових аеропортів і чотири злітно-посадкові смуги, а ще нові готелі та дороги. Чи окупляться країні такі надзусилля – покаже час.

Що ж до проведення Євробачення-2017, то підготовка його обійшлася державі майже в мільярд грн, або понад 30 млн євро. Для порівняння, минулорічний конкурс у Швеції коштував на 10 мільйонів менше [5].

Виникає питання, чому так дорого? Організатори стверджують, що 24 млн коштувала візитівка Євробачення – сцена, оренда міжнародного виставкового центру у Києві строком на 2 місяці обійшлася у 35 млн гривень, а щоб увесь цей крам не розікрали, на послуги безпеки витратили майже 15 млн гривень, 1,5 млн гривень з яких заплатили фірмі, яка забезпечила металодетекторами усі майданчики конкурсу [5].

Що принесе проведення цього конкурсу, окрім іміджу, то ми вже побачимо з часом.

При проведенні міжнародних масових заходів можна отримати прямі та непрямі економічні наслідки. Прямий ефект пов'язаний з інвестиціями в інфраструктуру, з витратами організаторів і витратами споживачів. Непрямий ефект визначається такими нематеріальними речами, як підвищення іміджу країни у світовій спільноті, а також корпорацій, що представляють країну-господаря заходу. У потенціалі непрямий економічний ефект може бути матеріалізований у таких показниках, як обсяг експорту цієї країни або обсяг іноземних інвестицій у національну економіку. Непрямий економічний ефект ставить під питання або робить екс-пост аналіз неповним без урахування цього чинника [6].

Таким чином, бачимо, що всі прямі й непрямі вигоди від проведення масових заходів пов'язані: з оновленням транспортної, комунальної, галузевої (спортивної, культурної, релігійної) соціальної, туристичної інфраструктури.

Ці вигоди мають безпосередній вплив на економіку держави:

- генерація валової доданої вартості як підприємствами, прямо задіяними у будівництві, модернізації та обслуговуванні об'єктів транспортної, спортивної, комунальної, соціально-культурної і туристичної інфраструктури, так і в суміжних галузях економіки;

- забезпечення зайнятості населення;
- збільшення товарообігу;
- збільшення податкових надходжень у Державний і місцеві бюджети;
- зміцнення малого і середнього бізнесу;

- створення перспективних агломерацій;
- посилення приватно-державного партнерства;
- формування мультиплікаційного впливу на економіку як у короткостроковому, так і довгостроковому періоді, що веде до зростання ВВП.

Низка позитивних ефектів від проведення масових заходів пов'язана зі зростанням міжнародної комунікації, що проявляється в таких аспектах [7]:

- розвиток структур, відповідальних за міжнародну комунікацію, посилення міжнародної інтеграції;
- розвиток міжнародного і прикордонного співробітництва;
- поліпшення інвестиційного клімату й інвестиційної привабливості;
- залучення зовнішніх джерел фінансування інфраструктурних проектів, у т. ч. за рахунок зростання іноземних інвестицій, кредитів міжнародних фінансово-кредитних установ;
- відкриття країни мільярдами телеглядачів по всьому світу;
- розвиток туризму внаслідок відвідин туристів, що дізналися про країну завдяки масовому заходу;
- лібералізація візових режимів між країнами;
- посилення обміну інноваційними технологіями у сфері будівництва, виробництва та управління;
- набуття досвіду з організації та проведення міжнародних заходів.

Негативні наслідки пов'язані переважно з джерелами фінансування проведення масових заходів. У тому разі, якщо держава не в змозі залучити кошти інвесторів, витрати на будівництво і модернізацію інфраструктури покладаються на плечі платників податків країни-господаря заходу.

При цьому виникають такі проблеми [8]:

- витрати на організацію міжнародних масових заходів зазвичай занижуються, а вигоди – завищуються;
- відсутність системного регулювання потоків ресурсів за проектами, що призводить до зростання рівня корупції та різноманітних зловживань;
- нецільове використання бюджетних коштів, призначених на підготовку до проведення заходу (завищення кошторисів або неналежне виконання робіт);
- системне недофінансування основних (захисених) статей бюджету;
- зростання соціальної напруги в суспільстві внаслідок несправедливого перерозподілу фінансових ресурсів;
- непомірне зростання боргової залежності держави та суб'єктів господарювання, загроза дефолту як на національному, так і на корпоративному рівні.

До значних втрат призводить недостатній рівень техніко-економічного обґрунтування під час укладення окремих договорів, непроведення належної роботи з геологічної та архітектурної розвідки [9].

Збільшення витрат Державного і місцевих бюджетів, державних і комунальних підприємств може призвести до збільшення податкового тягаря і зростання вартості комунальних послуг.

Необхідно також відзначити можливий негативний вплив масових заходів на продуктивність праці внаслідок обмеження руху транспорту і роботи промислових підприємств у момент проведення масового заходу.

Оцінюючи негативний вплив масових заходів на економіку країн, що організовують захід, важливо відзначити також такі наслідки:

– наслідки для довкілля: велике скупчення людей значно забруднює територію в межах проведення масового заходу;

– ефект витіснення (crowding-out): багато туристів, що зазвичай відвідують країну, у якій проводиться міжнародний масовий захід, у рік його проведення залишаються вдома;

– залучення зарубіжних підрядників і постачальників не дозволяє використовувати кошти, що виділяються з бюджетів, на розвиток вітчизняних підприємств;

– неефективний менеджмент може призвести до збитковості багатьох інфраструктурних об'єктів після проведення заходу, у т.ч. стадіонів, готелів, аеропортів;

– недоліки в інфраструктурі, організації і проведенні заходу автоматично несприятливо позначаються на іміджі країни-господаря, туристичних потоках та інвестиційній привабливості.

Для успішного проведення масових заходів треба покращити процес їх організації. Удосконалення організації міжнародних масових заходів в Україні може відбуватися за такими напрямками: розбудова і управління об'єктів проведення заходу; вдосконалення транспортної системи; покращення готельного і ресторанного господарств; проведення тендеру на будівництво необхідних об'єктів; створення державної системи залучення і управління інвестиціями; коректний розподіл фінансування для уникнення соціально-економічного дисбалансу між регіонами країни; організація супутних пізнавальних заходів; використання наявних туристичних ресурсів для створення розвиненої індустрії туризму; здійснення державної туристичної політики; посилення міжнародної співпраці України у сфері проведення міжнародних масових заходів (культурних, спортивних, релігійних тощо); організація відповідної системи волонтерства.

Міжнародні масові заходи мають значний потенціал як інтенсифікатора соціально-економічного розвитку держави. Водночас неналежна політика щодо менеджменту організації заходу, подальшого використання створеної інфраструктури містить серйозні загрози для конкурентоспроможності економіки. Кожен масовий захід спричиняє як позитивні, так і негативні соціально-економічні ефекти. Комплексна їх оцінка надає можливість визначити шляхи подальшого використання нагромадженого потенціалу для підвищення ефективності розвитку індустрії масових заходів в Україні.

Список використаних джерел

1. Комарніцький І. О. Оцінка альтернатив проведення конкурсу Євробачення-2017 в містах

України / І. О. Комарніцький // *Агросвіт*, 2016. – №17. – С. 55-59.

2. Українські новини. Організація Євробачення в 2005 коштувала Україні 11 млн доларів. – Режим доступу: <https://ukranews.com/ua/news/428528-organizaciya-yevrobachennya-v-2005-koshtuvala-ukraini-11-mln-dolariv>

3. Факти тижня. ЄВРО-2012 обійшовся Україні в 5 мільярдів доларів. – Режим доступу: <http://faktu-week.ictv.ua/1434/1450835/>

4. Захід нет. За два роки Україна збудувала більше, ніж за 20 років – Режим доступу: https://zaxid.net/azarov_za_dva_roki_ukrayina_zbuduval_a_bilshе_nizh_za_20_rokiv_n1256818

5. Телеканал 24. Скільки витратили на організацію Євробачення-2017: шокуючі дані, За два роки Україна збудувала більше, ніж за 20 років – Режим доступу: http://24tv.ua/skilki_vitratali_na_organizatsiyu_yevrobachennya_2017_shokuyuchi_dani_n815362

6. Humphreys J.M. The Economic Impact of Hosting the 1996 Summer Olympics / J.M. Humphreys, M.K. Plummer. [Electronic resource]. – Retrieved from <http://www.selig.uga.edu/fore-cast/olympics/OLYMTEXT.HTM>

7. Попадинець Н.М. Ефективність розвитку індустрії масових заходів в Україні / Н.М. Попадинець // *Вісник Сумського національного аграрного університету*. – Сумський національний аграрний університет. – Суми, 2016. – Випуск 12 (70). – С. 35-38. – 136 с. – Серія «Економіка і менеджмент».

8. Милян Р. Ю. Методичні підходи до оцінювання впливу проведення міжнародних масових заходів на конкурентоспроможність економіки / Р.Ю. Милян // *Глобальні та національні проблеми економіки*. – 2015. – Випуск 4. – С. 82-86.

9. Попадинець Н.М. Оцінка якості проведених масових заходів / Н.М. Попадинець // *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: [зб. наук. пр.] / ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України"*; редкол.: В.С. Кравців (відп. ред.). – Львів, 2016. – Вип. 5(121). – С. 23-25. – 120 с.

References

1. Komarnitskyi, I. (2016) Otsinka al'ternatyv provedennya konkursu Yevrobachennya-2017 v mistakh Ukrayiny [Song Contest Alternatives Evaluation in The Cities of Ukraine]. *Ahrosvit-AgroSvit*, 17, 56-59.

2. Ukrainian news. (2006). *Orhanizatsiya Yevrobachennya v 2005 koshtuvala Ukrayini 11 mln dolariv [Organization of Eurovision in 2005 cost Ukraine \$ 11 million]*. Retrieved from <https://ukranews.com/ua/news/428528-organizaciya-yevrobachennya-v-2005-koshtuvala-ukraini-11-mln-dolariv>

3. Facts of the week. (2013). *YEVRO-2012 obiyshovsya Ukrayini v 5 mil'yardiv dolariv [Euro-2012 cost Ukraine \$ 5 billion]*. Retrieved from <http://faktu-week.ictv.ua/1434/1450835/>

4. There is no action.(2013). *Za dva roky Ukrayina zbuduvala bil'she, nizh za 20 rokiv [In two years Ukraine has built more than 20 years]*. Retrieved from

https://zaxid.net/azarov_za_dva_roki_ukrayina_zbuduval_a_bilshe_nizh_za_20_rokiv_n1256818

5. TV channel 24. (2017). *Skil'ky vytratyly na orhanizatsiyu Yevrobachennya-2017: shokuyuchi dani [How much did it cost to organize Eurovision-2017: shocking data]*. Retrieved from http://24tv.ua/skilki_vitratili_na_organizatsiyu_yevrobachennya_2017_shokuyuchi_dani_n815362

6. Humphreys, J.M., Plummer, M. K. (1996). *The Economic Impact of Hosting the 1996 Summer Olympics*. Retrieved from <http://www.selig.uga.edu/forecast/olympics/OLYMTEXT.HTM>

7. Popadinets, N.M. (2016). *Efektivnist' rozvytku industriyi masovykh zakhodiv v Ukraini [The effectiveness of the industry of mass events in Ukraine]*. *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu*

– *Bulletin of the Sumy National Agrarian University*, 12 (70), 35-38.

8. Milian, R. Yu. (2015). *Metodychni pidkhody do otsinyuvannya vplyvu provedennya mizhnarodnykh masovykh zakhodiv na konkurentospromozhnist' ekonomiky [Methodical approaches to the assessment of the impact of international mass events on the competitiveness of the economy]*. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky – Global and national problems of the economy*, 4, 82-86.

9. Popadinets, N.M. (2016). *Otsinka yakosti provedenykh masovykh zakhodiv [Assessment of the quality of mass events]*. *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy - Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, 5(121), 23-25.

УДК 330.15

О. В. Брежнёва-Ермоленко

кандидат економічних наук,

доцент, доцент кафедри фінансів та обліку

Дніпровського державного технічного університету, м. Кам'янське

В. О. Галаганов

студент

Дніпровського державного технічного університету, м. Кам'янське

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОЛІТИКИ
РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ НА МАКРОРЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

У статті визначені сутність політики ресурсозбереження, її характерні особливості в різних сферах суспільного життя; встановлено сфери реалізації політики ресурсозбереження в Україні та світі; досліджено сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку ресурсозбереження в нашій країні; визначено сучасні ресурсні та енергетичні технології, які можуть бути використані населенням, підприємствами та державою; проаналізовано фактори, що знижують ефективність використання природних ресурсів, та надано рекомендації стосовно скорочення витрат на енергоресурси на макро- та мікроекономічному рівнях.

Ключові слова: ресурсозбереження, природні ресурси, дефіцит ресурсів, раціональне природокористування, енергоефективність, енерготехнології, альтернативні джерела енергії, макрорегіон.

**Brezhnyeva-Yermolenko O., Galaganov V. CURRENT STATUS AND FUTURE DEVELOPMENT OF
RESOURCE SAVING POLICY ON A MACRO REGIONAL LEVEL**

In the article authors identified an essence of the resource policy, its characteristic features in different spheres of public life; established resource areas of policy implementation in Ukraine and abroad; researched modern state problems and prospects of development of resource conservation in our country; defined current resource and energy technologies that can be used by the public, businesses and the state; analyzed factors that reduce an effectiveness of natural resources using and provided recommendations on how to minimize their impact on macroeconomic and microeconomic levels.

Keywords: resource, natural resources, shortage of resources, environmental management, energy efficiency, energetic technologies, alternative sources of energy, macroregion.